

รหัสโครงการ : RDG4/0032/2544

ชื่อโครงการ : คนจีนกับการขยายตัวของเมืองบริเวณลุ่มน้ำชี

ชื่อนักวิจัย : นารีรัตน์ บริสุทธิ์วิมลพร

e-mail address : nareerat@msu.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : กรกฎาคม 2544- กรกฎาคม 2546

โครงการ”คนจีนกับการขยายตัวของเมืองบริเวณลุ่มน้ำชี “ โดยศึกษาเฉพาะจังหวัดร้อยเอ็ดและมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้ามาของคนจีนใน 2 จังหวัด ซึ่งทั้ง 2 จังหวัดนี้ไม่ใช่เมืองการค้าในอดีต แต่เมื่อคนจีนเข้าไปทำให้เมืองมีการขยายและเติบโต จึงนำศึกษาถึงกลวิธีในการสร้างตัวของคนจีนทางเศรษฐกิจและการเมือง กระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันของคน 2 วัฒนธรรม จนถึงการปรับเปลี่ยนและการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของลูกหลานจีนรุ่นต่อๆมา

การศึกษานี้ส่วนมากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สอบถาม และนำคำบอกเล่ามาเทียบเคียงกับเอกสารทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์ความเป็นไปได้และเทียบเคียงกับหลักความเป็นจริง นอกจากนี้ยังอาศัยการสังเกตการประกอบพิธีกรรมด้านวัฒนธรรม การเข้าร่วมในบางกิจกรรมของชาวจีน การเข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมที่ประกอบร่วมกันของคนจีนและคนท้องถิ่นในแต่ละอำเภอ ทำให้เห็นความเป็นคนท้องถิ่นของคนจีน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ร้อยใจคนจีนให้ผูกพันกับท้องถิ่น จนสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง และการจัดเวทีชาวบ้านรวมคนจีนและคนท้องถิ่นเข้าร่วม เป็นการกระตุ้นความรักในท้องถิ่น และความหวังที่อยากให้ท้องถิ่นของตนเจริญเติบโตในทางที่เหมาะสม

จากการศึกษาพบว่าอิทธิพลของชาวจีนตั้งแต่วัยรุ่นบุกเบิกจนถึงรุ่นลูกหลานสะสมฐานอำนาจทางเศรษฐกิจของเมือง อันนำมาสู่การขยายและเติบโตของเมือง จากนั้นได้ขยายฐานไปสู่ระบบการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น จนกระทั่งการเข้ามามีบทบาทสำคัญทางด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเห็นการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของรุ่นจีนในแต่ละรุ่น โดยอัตลักษณ์นี้จะมีส่วนผสมของความเป็นจีน+ความเป็นท้องถิ่น + การศึกษา จากรุ่นจีนโพ้นทะเล → จีนอีสาน → อีสานเชื้อสายจีน อัตลักษณ์ที่ปรับเปลี่ยนนี้สะท้อนให้เห็นความเป็นคนท้องถิ่นของลูกหลานจีน ซึ่งส่งผลต่อมุมมองในการสร้างฐานะ โดยกล้าที่จะดึงคนท้องถิ่นเข้าร่วมในธุรกิจของครอบครัว การขยายธุรกิจตามหลักเศรษฐศาสตร์ ทำให้เมืองมีการขยายตัวอย่างมาก

ปัญหาและอุปสรรคของงานวิจัยนี้เกิดจากพื้นที่ที่ศึกษามีมาก คือ 2 จังหวัด 11 อำเภอ แต่ละอำเภออยู่ไกลกัน ผู้รู้ในแต่ละอำเภอน้อย และส่วนมากเป็นผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องเดินทางไปสัมภาษณ์เอง และผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย มักจะมีปัญหาเรื่องเวลาที่ไม่ตรงกัน

สิ่งที่ควรที่จะพัฒนาต่อไป คือเมื่อลูกหลานจีนเป็นคนท้องถิ่นแล้ว ควรมีกิจกรรมกระตุ้นจิตสำนึกในความรักท้องถิ่น เพราะพวกนี้เป็นหลักสำคัญของการพัฒนาเมืองให้เติบโตและขยายไปในอนาคต

คำหลัก : ชาวจีน, เมือง, การขยายตัว, อัตลักษณ์

Project Code : RDG4/0032/44

Project Title : Chinese and the expansion of cities on Chi River

Investigators : Nareerat Parisuthiwithiporn

Faculty of Humanities and Social Sciences

e-mail address: nareerat@msu.ac.th

Project Duration: July 2001-July 2003

Chinese and the expansion of cities on Chi River was a case study of Roi-ed and Mahasarakham provinces. This project aims to study an immigration of Chinese in the two provinces which were not trade center in the past. When the immigrant Chinese settled in those cities, it led to the expansion of trade and economic growth. Therefore, it is interesting to learn how the immigrants Chinese built their economy and politics and learning process between Chinese and natives which adapted and made new identity of descendants' Chinese.

Most of the information derived from interview. They were compared with the historical documents, and then analysed the possibility by comparing with the present facts. In addition, the research also based on the observation of the ritual of Chinese in each district. When Chinese became to the native, they had attachment for their local and developed to economy and politics in the future. The Chinese - natives meeting led to the love of their cities and hope that they would expand in the good ways. .

This project found that the influence of the Chinese in the two provinces derived from the accumulation of wealth from to Overseas Chinese to their descendents which led to the expansion and growth of cities besides they influenced to local and national politics and the native culture too. Chinese identity adapted every generation which consisted of Chineseness + locality + education by overseas Chinese → Chinese in Isan → Isan Chinese ethnic. The adapted identity showed the locality of the new generation of Chinese in Isan, for example changing the attitude of his business by the getting natives came to business families and leading economics to spread them.

Major obstacle of this project are the case study had many area study ; it was 11 districts on 2 provinces and each districts was far. The key informants had a small group and almost were the old men that they were merchants in the market at their district and the last problem was the different times.

It is recommended that the activation of local loving consciousness among the new generation of Chinese in Isan is very important, because they were the key actors in local development in the future.

Keywords : Chinese, cities, expand, identity